

BUDAPESTI MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM

GAZDASÁG- ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KAR

TANTÁRGYI ADATLAP

I. TANTÁRGYLEÍRÁS

1 ALAPADATOK

1.1 Tantárgy neve (magyarul, angolul)

PIACI SZERKEZETEK • INDUSTRIAL ORGANIZATION

1.2 Azonosító (tantárgykód)

BMEGT30A104

1.3 A tantárgy jellege
kontaktórák tanegység

1.4 Kurzustípusok és óraszámok

kurzustípus	óraszám (heti)	jelleg (kapcsolt/önálló)
előadás (elmélet)	4	
gyakorlat	0	kapcsolt
laboratóriumi gyak.		

1.5 Tanulmányi teljesítményértékelés (minőségértékelés) típusa

félévközi érdemjegy

1.6 Kreditszám

5

1.7 Tantárgyfelelős

neve: **Dr. Gilányi Zsolt** beosztása: egyetemi docens

elérhetősége: gilanyi@kgt.bme.hu

1.8 Tantárgyat gondozó oktatási szervezeti egység

Közgazdaságtan Tanszék (kgt.bme.hu)

1.9 A tantárgy weblapja

<http://kgt.bme.hu/>

1.10 A tantárgy oktatásának nyelve

magyar és angol

1.11 A tantárgy tantervi szerepe, ajánlott féléve

A Nemzetközi gazdálkodás BSc szak 4. félévének kötelező tárgya.

1.12 Közvetlen előkövetelmények

Erős előkövetelmény

Közgazdaságtan I. (BMEGT30A003)

Gyenge előkövetelmény

–

Párhuzamos előkövetelmény

–

Kizáró feltételek (nem vehető fel a tantárgy, ha korábban teljesítette az alábbi tantárgyak vagy tantárgycsoportok bármelyikét)

Piaci szerkezet (BMEGT30MN44)

Piaci szerkezetek (BMEGT30A007; BMEGT30MN12)

Piaci szerkezetek és versenyszabályozás KG (BMEGT30SZ06)

1.13 A tantárgyleírás érvényessége

Jóváhagyta a Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Kari Tanácsa számú határozatával,
érvényes 2017. szeptember 1-től.

2 CÉLKITŰZÉSEK ÉS TANULÁSI EREDMÉNYEK

2.1 Célkitűzések

A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék egy termék vagy termékcsoport piacának illetve egy iparágnak a lehetséges elemzési eszközeit, a különböző piaci formák (verseny, monopólium, oligopólium) jellemzőit és a vállalatok stratégiai viselkedésmódjait. A félév során kitérünk a versenyszabályozás bizonyos kérdéseire is. A tárgyat sikeresen teljesítők képesek lesznek átlátni, milyen összetett is a viszonyrendszer a piaci struktúra, a vállalati viselkedés és az iparági teljesítmény közt.

2.2 Tanulási eredmények

A tantárgy sikeres teljesítésével elsajátítható kompetenciák

A. Tudás

1. ismeri a modern piacelmélet fogalomrendszerét, a szerkezet-magatartás-teljesítmény paradigmát,
2. ismeri a többtermékes vállalatok termelési és költségfüggvényeit, a közöttük fennálló összefüggéseket; a méret- és választékgazdaságosság fogalmát, fontosabb mérőszámait, hatásukat a piaci szerkezetre,
3. ismeri a nemkooperatív oligopóliumok alapmodelljeit (pl. Cournot-, Bertrand-, Stackelberg-modell stb.),
4. ismeri a kooperatív ill. nemkooperatív stratégiai viselkedés (kartellek, fúziók, kizorító magatartás stb.) fontosabb alapelméleteit és -modelljeit (büntetéskioldó stratégia, fúziós paradoxon, Bain-Sylos-modell stb.),
5. ismeri a horizontális termékdifferenciálás fontosabb modelljeit (Chamberlin-modell, Hotelling egyenes város modellje, Salop körmodellje, térbeli Bertrand-modell stb.),
6. ismeri a vertikális termékdifferenciálás alkalmazásának alapvető módozatait, motivációját és a másodfokú árdiszkriminációval való összefüggéseit,
7. tisztában van az árdiszkrimináció (lineáris és nemlineáris árképzés), a csomagban történő értékesítés és árukapcsolás alapvető formáival, ismeri ezek alkalmazási feltételeit és jóléti hatásait,
8. tisztában van a versenyszabályozás alapvető céljával, ismeri ennek fontosabb területeit és eszközeit,
9. ismeri a kutatás-fejlesztés és a piaci struktúrák összefüggéseit, a szabadalmi rendszerek hatásait.

B. Képesség

1. Képes a megfelelő adatok ismeretében kiszámítani a piaci koncentráció és teljesítmény fontosabb mérőszámait (n -vállalatos koncentrációs hányados, Herfindahl–Hirschman-index, Lerner-index stb.), ezek alapján a piac jellemzésére, következtetések levonására, szakpolitikai javaslatok megfogalmazására,
2. képes a tanult piaci struktúrák azonosítására, a megfelelő adatok alapján a piac jellemzésére alkalmas vállalati és iparági szintű mutatók (vállalati és piaci kibocsátás, ár, profitok, jólét stb.) kiszámítására,
3. képes a vállalatok közötti stratégiai interakciók egyszerűbb játékelméleti modellek segítségével történő leírására, ez alapján az optimális stratégiák és a várható (egyensúlyi) kimenet azonosítására,
4. képes önálló tanulás megtervezésére, megszervezésére és végzésére,
5. képes megérteni és használni a modern piacelmélet szakirodalmát, könyvtári forrásait,
6. alkalmas arra, hogy szakterületének megfelelően, szakmailag adekvát módon, szóban és írásban kommunikáljon anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

C. Attitűd

1. Együttműködik az ismeretek bővítése során az oktatóval és hallgató társaival,
2. folyamatos ismeretszerzéssel bővíti tudását,
3. nyitott az információtechnológiai eszközök használatára,
4. törekszik a nem tökéletesen versenyző piacok jellemzéséhez szükséges eszközrendszer megismerésére és alapszintű használatára,
5. törekszik a pontos és hibamentes feladatmegoldásra.

D. Önállóság és felelősség

1. Önállóan végzi a piacelméleti feladatok és problémák végiggondolását és adott források, adatok alapján történő megoldását,
2. nyitottan fogadja a megalapozott kritikai észrevételeket,
3. egyes helyzetekben – csapat részeként – együttműködik hallgatótársaival a feladatok megoldásában.

2.3 Oktatásmódszertan

Előadások, számítási gyakorlatok, kommunikáció írásban és szóban, IT eszközök és technikák használata, opcionális önállóan és csoportmunkában készített feladatok, munkaszervezési technikák.

2.4 Tanulástámogató anyagok

Tankönyvek, jegyzetek, letölthető anyagok

1. Tankönyv: L. Pepall – D. Richards – G. Norman: Piacelmélet, HVG Orac, 2008.
2. Példatár, feladatgyűjtemény: Berde Éva (szerk.): Mikroökonómiai és piacelméleti feladatgyűjtemény, TOKK, 2009.
3. Ajánlott kiegészítő irodalom: D.W. Carlton – J.M. Perloff: Modern piacelmélet, Panem, 2003.

II. TANTÁRGYKÖVETELMÉNYEK

3 A TANULMÁNYI TELJESÍTMÉNY ELLENŐRZÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE

3.1 Általános szabályok

A 2.2. pontban megfogalmazott tanulási eredmények értékelése három évközi írásbeli teljesítménymérés (összegző tanulmányi teljesítményértékelés) és az órákon tanúsított aktív részvétel alapján történik.

3.2 Teljesítményértékelési módszerek

A. Szorgalmi időszakban végzett teljesítményértékelések részletes leírása:

1. *Összegző tanulmányi teljesítményértékelés*: a tantárgy és tudás, képesség típusú kompetenciaelemeinek komplex, írásos értékelési módja zárthelyi dolgozat formájában, a dolgozat alapvetően a megszerzett ismeretek alkalmazására fókuszál, így a problémafelismerést és -megoldást helyezi a középpontba, azaz főként gyakorlati (számítási) feladatokat kell megoldani a teljesítményértékelés során, de emellett elméleti jellegű, a lexikális tudás mérésére szolgáló feladatokat is tartalmaz. (Feladattípusok: fogalom-meghatározások [20%]; feleletválasztós tesztek [30%]; számítási feladatok [50%]; zárójelben az egyes feladattípusok súlya szerepel.) Mind a három teljesítményértékelés során külön-külön el kell érni legalább a maximálisan elérhető pontszám 40%-át. Az értékelés alapjául szolgáló tananyagrészt a tantárgy előadói határozzák meg, a rendelkezésre álló munkaidő 45 perc.
2. *Részteljesítmény-értékelés* (aktív részvétel): a tantárgyi tudás, képesség, attitűd, valamint önállóság és felelősség típusú kompetenciaelemeinek egyszerűsített értékelési módja, melynek megjelenési formája a felkészült megjelenés és tevékeny részvétel az előadásokon, önként vállalt példamegoldás a hallgatók előtt, illetve az oktatók által adott szorgalmi feladatok írásos kidolgozása és beadása. A feladatok teljesítésével többpontot szerezhető, az egységes értékelési elveket a tantárgyfelelős és a tantárgy előadói együttesen határozzák meg.

3.3 Szorgalmi időszakban végzett teljesítményértékelések részaránya a minősítésben

típus	részarány
1. összegző tanulmányi teljesítményértékelés	40%
2. összegző tanulmányi teljesítményértékelés	33%
3. összegző tanulmányi teljesítményértékelés	27%
összesen:	100%+

A „+” azt jelenti, hogy az előadásokon való aktív részvétel révén 100%-nál nagyobb érték is elérhető.

3.4 Érdemjegy-megállapítás

érdemjegy • [ECTS minősítés]	pontszám
jeles (5) • Excellent [A]	90% felett
jeles (5) • Very Good [B]	85–90%
jó (4) • Good [C]	70–85%
közepes (3) • Satisfactory [D]	55–70%
elégséges (2) • Pass [E]	40–55%
elégtelen (1) • Fail [F]	40% alatt

Az egyes érdemjegyeknél megadott alsó határérték már az adott érdemjegyhez tartozik.

3.5 Javítás és pótlás

- 1) A három összegző tanulmányi teljesítményértékelés mindegyike a szorgalmi időszakban (egy alkalommal) díjmentesen pótolható vagy javítható. Javítás esetén a később megszerzett eredményt vesszük figyelembe.

- 2) Amennyiben az 1) pont szerinti pótlással sem tud a hallgató elégtelentől különböző érdemjegyet szerezni, úgy a pótlási időszakban egy zárthelyi dolgozat esetében – a szabályzatban meghatározott díj megfizetése és a díjköteles pótlási alkalomra való regisztráció mellett – második alkalommal ismételt kísérletet tehet a sikertelen első pótlás javítására.
- 3) Az aktív részvétel – jellegéből adódóan – nem pótolható, nem javítható, továbbá más módon nem kiváltható vagy helyettesíthető.

3.6 A tantárgy elvégzéséhez szükséges tanulmányi munka

Tevékenység	óra/félév
részvétel a kontakt tanórákon	14×4=56
félévközi készülés tanórákra	14×2=28
felkészülés a teljesítményértékelésekre	3×16=48
kijelölt írásos tananyag önálló elsajátítása	18
összesen	150

3.7 A tantárgykövetelmények jóváhagyása és érvényessége

A Kari Hallgatói Képviselőtestület véleményezése után jóváhagyta dr. Lógó Emma oktatási dékánhelyettes 2017. ... -n, érvényes 2017. szeptember 1-től.

III. RÉSZLETES TANTÁRGYTEMATIKA

4 TEMATIKAI EGYSÉGEK ÉS TOVÁBBI RÉSZLETEK

4.1 A félévben sorra vett témák

A 2.2. pontban megfogalmazott tanulási eredmények eléréséhez a tantárgy a következő tematikai blokkokból áll. Az egyes félévekben meghirdetett kurzusok syllabuszaiban e témaelemeket ütemezzük a naptári és egyéb adottságok szerint.

Sor-szám	Előadások témái
1.	Piaci struktúrák elemzése a közgazdaságtanban. Az SCP modell. Piaci koncentráció és piaci hatalom mérése. A kompetitív piac, verseny: hatékonyság és jólét
2.	Költségek és piacszerkezet. Az egy és több terméket előállító vállalat költségei. Méret- és választékgazdaságosság, természetes monopólium
3.	Monopolista viselkedés, árképzési stratégiák, árdiszkrimináció: formái, jóléti hatásai
4.	Csomagban történő értékesítés és árukapcsolás
5.	Stratégiai interakciók jellemzése játékelméleti modellekkel
6.	Szimultán oligopólium-modelljek (Cournot, Bertrand-alapmodell és térbeli Bertrand-modell)
7.	Szekvenciális, dinamikus játékok (Stackelberg-modell)
8.	Összejátzás, kartell, horizontális fúziók
9.	Nemkooperatív stratégiai viselkedés
10.	Termékdifferenciálás
11.	Reklám
12.	K+F és szabadalmak

4.2 További oktatók

Az 1.7. pontban megjelölt tantárgyfelelősön (Dr. Gilányi Zsolt egyetemi docens (gilanyi@kgt.bme.hu)) túl további oktatóként a következőkre számítunk/számíthatunk:

Kupcsik Réka PhD hallgató	kupcsikr@kgt.bme.hu
---------------------------	---------------------

4.3 A részletes tantárgytematika érvényessége

A Tantárgyi adatlap I. és II. részén túli III. részét az érintett szak(ok) szakfelelőse(i)vel való egyeztetés alapján az 1.8. pontban megjelölt Közgazdaságtan Tanszék vezetője hagyja jóvá.